

альних цінностей і стану взаєморозрахунків не тільки з прив'язкою до бухгалтерських рахунків, а й в усунутій від останніх форм.

Висновки. У результаті вивченої наукової та спеціалізованої літератури можна зробити висновок, що автоматизація документообігу витрат на рибопереробних підприємствах є актуальною проблемою. Вважаємо за доцільне використовувати на підприємствах рибопереробної галузі повну модель документообігу, яка найпоширеніше розв'язує проблеми обробки великих документопотоків, щодо витрат, за допомогою можливості отримання підсумкової інформації. Завдяки цьому може бути забезпечено розподіл функцій бухгалтерського й оперативно-технічного обліку, а, отже, і функцій різних підсистем та підрозділів системи управління.

А за використання інших моделей документообігу підсумкова інформація може виникати переважно на рахунках бухгалтерського обліку, які виконують свою особливу роль і не завжди визначають угруповання інформації, необхідні для інших служб управління. Водночас однозначно висловлюватися лише на користь повної моделі документообігу не можна, оскільки для рибопереробних підприємств з невеликим документопотоком така модель технологічно надмірна.

УДК 657.1

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Осмятченко В.О. Бухгалтерський облік в умовах застосування інформаційних технологій : теорія та організація : дис. ... докт. екон. наук : 08.00.09 / В.О. Осмятченко ; Нац. наук. центр «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». – К., 2011. – 408 с.
2. Кузьменко В.В. Електронне документознавство. Частина 1: Конспект лекцій. – Дніпропетровськ : НМетАУ, 2011. – 51 с.
3. Охріменко Г.В. Реалізація функцій реєстрації в системах електронного документообігу / Г.В. Охріменко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.oa.edu.ua/236/1/Realizacijar.pdf>.
4. Осмятченко В.О. Електронне документування в бухгалтерському обліку / В.О. Осмятченко, М.М. Матюха // Вісник КНТЕУ. – 2011. – № 2. – С. 98-107.
5. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посіб. / С. В. Івахненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 349 с.
6. Ільченко В. Перехід на МСФЗ: підготовка даних для звітності / В. Ільченко // Голов Бух. – 2011. – № 43. – С. 49-53.
7. Бутинець Ф. Ф. Інформаційні системи бухгалтерського обліку : підруч. для студ. вищих навч. закладів спец. 7.050106 «Облік і аудит» / за ред. Ф. Ф. Бутиця. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 544 с.
8. Шевчук О.А. Особливості автоматизації обліку доходів і витрат на промислових підприємствах / О.А. Шевчук // Бізнесінформ. – 2013. – № 13. – С. 124-127.

Боднар О.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту
Відокремленого підрозділу
Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Бережанський агротехнічний інститут»*

КОНТРОЛІНГ ЯК ОДИН З МЕТОДІВ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Стаття присвячена дослідженню контролінгу як одного з методів внутрішнього контролю якості на підприємстві. Розкрито проблеми впровадження системи контролінгу на підприємстві. Встановлено, що система контролінгу є важливим аспектом в заведенні системи контролю якості на підприємстві.

Ключові слова: внутрішній контроль, контролінг, система внутрішнього контролю, якість, витрати на якість.

Боднар О.В. КОНТРОЛЛИНГ КАК ОДИН ИЗ МЕТОДОВ ВНУТРЕННЕГО КОНТРОЛЯ КАЧЕСТВА НА ПРЕДПРИЯТИИ

Статья посвящена исследованию контроллинга как одного из методов внутреннего контроля качества на предприятии. Раскрыты проблемы внедрения системы контроллинга на предприятии. Установлено, что система контроллинга является важным аспектом в введении системы контроля качества на предприятии.

Ключевые слова: внутренний контроль, контроллинг, система внутреннего контроля, качество, затраты на качество.

Bodnar O.V. CONTROLLING AS ONE OF THE METHODS FOR INTERNAL QUALITY CONTROL AT THE ENTERPRISE

The article is devoted to the study of controlling as one of the methods for internal quality control at the enterprise. Revealed the problems of introduction of the system of controlling in the enterprise. It is established that the controlling system is an important aspect in the introduction of the quality control system at the enterprise.

Keywords: internal monitoring, controlling, internal control system, quality, quality costs.

Постановка проблеми. Питання ефективної побудови та впровадження системи внутрішнього контролю якості на підприємстві є дуже актуальним для підприємств, які прагнуть правильно побудувати свою бізнес стратегію. Роль внутрішнього контролю важко переоцінити. За його допомогою забезпечується збереження власності, виявлення і мобілізація наявних резервів у сфері виробництва і у фінансах, формуються умови для підвищення ефективності управління підприємством та покращення якості

продукції. В умовах ринкової економіки відбулись відчутні зміни в плануванні, обліку та контролю виробничо-господарської діяльності. Зокрема, зовсім іншими стали цілі підприємства, засоби їх досягнення та економіка суспільства загалом. Тому актуальність впровадження системи внутрішнього контролю якості на підприємстві у наш час достатньо велика.

Проте, дуже часто виникає багато спірних питань та проблем щодо її впровадження та використання. Так, підприємства не маючи достатньо ресурсів,

практичних навичок і, відповідно, висококваліфікованого персоналу не можуть забезпечити організаційні системи внутрішнього контролю на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у формування теоретичних та організаційно-методичних засад бухгалтерського відображення та внутрішнього контролю якості здійснили вітчизняні й зарубіжні вчені: А.Н. Азріліян, Ф.И. Алдашкін, І.А. Басманова, П.С. Безруких, Ф.Ф. Бутинець, М.П. Воскобойнік, З.В. Гуцайлюк, А.Г. Загородній, В.І. Кержакова, С.З. Мошенський, Г.В. Нашкерська, В.Ф. Палій, В.М. Пархоменко, Н.Л. Пирогова, А.Д. Трусов, А. Фейгенбаума, Дж. Фостер, Ч.Т. Хорнгрен та ін.

Вивчення проблем, пов'язаних з якістю продукції та витрат на її поліпшення й підвищення займалися наступні вчені: І.А. Бланк, Л.І. Буряк, Е.М. Векслер, Д.Г. Гольцев, М.Г. Грецак, В. Ісаєв, А. Каплан, А. Кнопко, О.С. Коцюба, В.В. Кулішов, Д. Манжеев, Н.А. Морозова-Герасимович, Г.В. Осовська, А.О. Панна, Я. Розенцайтг, І.Ю. Тимрідні, П. Тройцькій, А.М. Турило, А. Фейгенбаум, Т. Хрипач, М.І. Шаповал, М. Шапошніков, В. Шухарт та ін.

Постановка завдання – систематизувати та дослідити окремі аспекти контролінгу як одного із методів внутрішнього контролю якості на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Внутрішній контроль – це система заходів, визначених управлінським персоналом підприємства та здійснюваних на підприємстві з метою найбільш ефективного використання усіма працівниками своїх обов'язків із забезпечення та здійснення господарських операцій [1, с. 46]. Внутрішній контроль визначає закономірність цих операцій та їх економічну доцільність для даного підприємства.

Варто відмітити, що внутрішній контроль суттєво відрізняється від контролю взагалі. Внутрішній контроль – контроль зсередини компанії, це система управління інформацією, на противагу зовнішнім видам контролю, таким як законодавче регулювання (діяльність будь-якого підприємства повинна бути підпорядкована вимогам Господарського кодексу, Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Податкового кодексу України), контроль з боку вищих рівнів управління (державні комісії, комітети, галузеві організації, профспілкові організації) і т. п. [2, с. 165].

Система внутрішнього контролю – це комплекс заходів та інструментів, що забезпечують правильне та ефективне ведення господарської діяльності

підприємства, збереження його майна, запобігання шахрайства, а також виявлення й виправлення помилок та забезпечення своєчасності відображення показників у звітності підприємства для зацікавлених користувачів бухгалтерської інформації.

В системі організації внутрішнього контролю виділяють безліч об'єктів, які формують її цілісність та значимість для підприємства. Так як в процесі виробництва постійно утворюється відповідний відсоток дефекту, необхідно виділити такий об'єкт внутрішнього контролю, як якість продукції та витрати на її забезпечення, що покращать імідж підприємства та конкурентоспроможність продукції.

Яценко В.М. [3, с. 1] зазначає, що ступінь складності щодо внутрішнього контролю якості відповідає організаційній структурі підприємства, чисельності управлінського персоналу та іншого персоналу, розгалуженості мережі відокремлених підрозділів, ступеню централізації бухгалтерського обліку та інших характеристик підприємства.

Так, організацію внутрішнього контролю якості продукції здійснюють управлінський персонал підприємства на чолі з директором та головним бухгалтером у процесі якого ставиться ряд таких основних завдань (табл. 1).

Таким чином, в процесі здійснення внутрішнього контролю за якістю на виробничих та промислових підприємствах необхідно враховувати такі основні завдання як повнота обліку даних, точність обліку даних, законність господарських операцій, збереження бухгалтерських документів та захист активів. Вони надають змогу керівнику підприємства та управлінському персоналу врахувати всі початкові елементи, які є необхідними для організації ефективної системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання.

Контроль якості продукції тісно пов'язаний з такими поняттями, як «контролінг», що використовується у країнах з розвинутою ринковою економікою.

Слово «контролінг» походить від англійського «to control» – контролювати, управляти, що утворено від французького «contrôle» та означає «реєстр, перевірений список». Контролінг – концепція інформації та управління. На сьогодні контролінг можна визначити як систему управління процесом досягнення кінцевих цілей і результатів діяльності підприємства, тобто систему управління прибутком.

Паламарчук І.О. [4] вважає, що контролінг – це система орієнтована на майбутній розвиток підприємства. Його завданням є орієнтація управлінського

Таблиця 1

Основні завдання контролю якості на підприємстві

Завдання	Коротка характеристика	Вплив на внутрішній контроль якості
Повнота обліку даних	Облік повинен відображати всі сфери діяльності підприємства із широкою деталізацією облікових даних	Виключення шляхом контрольних процедур дублювання, невиробничих витрат, нераціонального використання всіх видів ресурсів; оптимізація податкових платежів, зміцнення розрахункової дисципліни
Точність обліку даних	Передбачає відображення в бухгалтерському обліку досягнень та недоліків у діяльності підприємства. Тобто, точність обліку даних забезпечує надання правдивої інформації про діяльність підприємства	
Законність господарських операцій	Передбачає, що всі проведені господарські операції не повинні суперечити П(С)БО, Податковому кодексу України, МСФЗ, іншими нормативними документами та визначеній на підприємстві обліковій політиці	
Збереження бухгалтерських документів	Процес збереження бухгалтерських документів необхідний для підтвердження здійснених фактів господарського життя з метою уникнення негативних наслідків для підприємства	
Захист активів	Означає, що необхідно створити такі умови контролю активів, за яких вони стають недосяжними для зовнішніх користувачів (держава, кредитори, родичі та інші претенденти)	

процесу на максимізацію прибутку і вартості капіталу при мінімізації ризику та збереженні ліквідності й платоспроможності підприємства. Він є базою управління і ґрунтується на економічній системі, систематичності управління і автоматизованому порядку управління. За відсутності хоч би однієї складової система управління не є контролінгом.

На перший погляд, поняття «контролінг» асоціюється зі словом «контроль». Але ці поняття не тотожні. Контролінг (стратегічний менеджмент) – це підсистема управління, що поєднує в собі елементи функцій контролю, планування, обліку та аналізу. Залежно від суб'єкта контролю, за наявності достатніх службових повноважень контролера до вищевказаного переліку може додаватися функція розпорядництва [5, с. 480].

Отже, необхідно розглянути відмінності між внутрішнім контролем та контролінгом (табл. 2).

Контролінг дає змогу прогнозувати господарську й комерційну ситуацію та визначати причини відхилення та оптимізувати співвідношення витрат і результатів. Для оволодіння контролінгом необхідний широкий кругозір і здатність мислити аналітично [6]. А внутрішній контроль забезпечує лише внутрішнє керування діяльністю підприємства, що забезпечує прийняття ефективних управлінських рішень з метою досягнення «0» % дефектності своєї господарської діяльності.

Система контролінгу щодо якості повинна мати можливість отримувати всю необхідну інформацію й створювати на її основі рекомендації для прийняття управлінських рішень.

На думку деяких вчених, українським підприємствам слід починати з впровадження таких інструментів контролінгу, які спрямовані на вирішення оперативних управлінських завдань. Серед них: розрахунок доходів і витрат, внутрішній облік і звітність. Вони повинні забезпечувати прозорість господарювання та підвищувати його ефективність, проте такий спосіб впровадження не є ефективним. Найбільш ефективним є створення на підприємстві служби контролінгу в складі групи контролерів з трьох-чотирьох осіб.

В кожній службі контролінгу є свої посадові обов'язки та повинні дотримуватися командний принцип роботи. Даний принцип полягає в тому, що всі особи служби контролінгу повинні працювати як «єдине ціле» і забезпечувати прозорість та ефективність в своїй діяльності.

Служба контролінгу щодо якості може бути організована у вигляді:

- сервісного центру, що здійснює підтримку управлінських процесів;

- центру компетенції, що надає свої знання і навички, а також методичне забезпечення для подолання проблем в сфері якості;

- координаційного центру, який здійснює координацію різних за часом і змістом планів і розробку консолідованого плану в цілому на підприємстві, а також координацію процесів обліку, аналізу, планування, контролю й інформаційного забезпечення;

- інформаційного центру, що здійснює побудову інформаційної системи, яка охоплює і оцінює всі аспекти роботи щодо якості на підприємстві;

- аналітичного центру, який здійснює аналіз ефективності системи управління якістю, а також оцінку якості продукції;

- стратегічного центру, який разом з керівництвом бере участь в процесі встановлення і досягнення цілей і стратегій в сфері якості продукції на підприємстві.

Проте вибір певного підходу щодо організації служби контролінгу стосовно якості продукції залежить не лише від можливостей підприємства, але й від розуміння сутності контролінгу.

Отже, відділ контролінгу має бути інтегрованим в систему економічних служб підприємства. Вважаємо, що для ефективного управління якістю найдоцільнішим є створення децентралізованої служби на чолі з фінансовим директором, до складу якої входить відділ контролінгу. Оскільки в умовах децентралізації можливі чотири найбільш поширені варіанти функціонування служби контролінгу [7], зокрема це:

1. Контролер підрозділу адміністративно підпорядкований керівнику підрозділу, а інструктується у головного контролера.

2. Контролер підрозділу адміністративно підпорядкований керівнику підрозділу, а функціонально – головному контролеру.

3. Контролер підрозділу функціонально підпорядковується керівнику підрозділу, а адміністративно – головному контролеру.

4. Контролер підрозділу орієнтований на спільну роботу з керівником підрозділу, головному контролеру він підпорядкований адміністративно і функціонально.

За підприємством залишається право вибору одного з вказаних варіантів.

Таким чином, принцип «введення» служби контролінгу в організаційну структуру управління підприємством здійснюється залежно від ситуації. Вищевказані варіанти організації децентралізованої служби контролінгу найбільш відомі, у більшій мірі випробувані і описані в літературних джерелах, проте залишається багато можливостей для їх модифікацій.

Прийняття адекватної організаційної структури підвищує ефективність служби контролінгу, мінімі-

Таблиця 2

Відмінності між поняттями «внутрішній контроль» та «контролінг»

Показник	Внутрішній контроль	Контролінг
Визначення	Система заходів, визначених управлінським персоналом підприємства з метою найбільш ефективного використання усіма працівниками своїх обов'язків із забезпечення та здійснення господарських операцій	Інструмент прийняття управлінських рішень, внутрішній консультант менеджменту підприємства
Сфера використання	Процес прийняття управлінських рішень; процес контролю	Процес прийняття управлінських рішень; аналіз економічної ситуації для внутрішнього використання; процес реалізації управлінських рішень; процес контролю
Хто використовує	Керівник підприємства або уповноважена особа	Менеджмент підприємства вищої та середньої ланки управління
Результати використання	Прийняття ефективних управлінських рішень та підвищення ефективності діяльності підприємства	Підвищення ефективності діяльності підприємства, передбачення результатів діяльності; прийняття ефективних управлінських рішень

зує можливі конфлікти та зводить аргументи проти введення (впровадження) концепції контролінгу.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, система контролінгу є важливим аспектом в запровадженні системі контролю на підприємстві. Так як система контролінгу включає в себе весь спектр функції з бухгалтерського й управлінського обліку, контролю та аналізу, то дана система повинна бути таким чином організована, щоб якість продукції, створена підприємством, відповідала вимогам високої якості та забезпечувала її конкурентоспроможність.

Після дослідження проблеми організації внутрішнього контролю якості продукції та витрат на її забезпечення встановлено, що контролінг є невід'ємною складовою системи організації внутрішнього контролю та управління підприємством.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Внутрішній контроль господарської діяльності підприємства : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / За ред. к.е.н. проф. М.Д. Корінька. – Фастів : «Поліфаст», 2006. – 440 с.
2. Ковтун Т.В. Система внутрішнього контролю як невід'ємний елемент операційної системи підприємства / Т.В. Ковтун // Вісник ХНТУ. – 2009. – № 6. – Т. 4. – С. 164-170.
3. Яценко В.М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / В.М. Яценко // Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2009. – Випуск 22. – С. 1-7. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdtu/2009_22_2/articles/Finansi/1_Yacenko.pdf.
4. Паламарчук І.О. Контролінг на підприємстві [Електронний ресурс] / О.І. Паламарчук // Режим доступу : <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1372>.
5. Попович Л.В. Контролінг в управлінні витратами [Електронний ресурс] / Л.В. Попович // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – С. 479-484. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vnulp/Management/2009_647/83.pdf.
6. Контролінг як система управління прибутком організації [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://libfree.com/164436321_menedzhmentkontroling_sistema_upravlinnya_pributkom_organizatsiyi.html.
7. Давидович І.Є. Варіанти організації служби контролінгу [Електронний ресурс] / І.Є. Давидович // Режим доступу : http://libfree.com/177311681_finansivarianti_organizatsiyi_sluzhbi_kontrolingu.html.

УДК 336.2

Букало Н.А.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту*

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Збирун Д.В.

студентка

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК

У статті викладено актуальність теми дослідження. Розглядається сучасна система оподаткування податком на прибуток в Україні, подається та аналізується світовий досвід щодо оподаткування даним видом податку. Обґрунтовано та запропоновано різні шляхи покращення оподаткування податком на прибуток в Україні.

Ключові слова: оподаткування, податок на прибуток, міжнародний досвід, ставка податку, система оподаткування.

Букало Н.А., Збирун Д.В. ПУТИ ВНЕДРЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО ОПЫТА НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ КОМПАНИЙ НАЛОГОМ НА ПРИБЫЛЬ

В статье изложена актуальность темы исследования. Рассматривается современная система налогообложения налогом на прибыль в Украине, подается и анализируется мировой опыт по налогообложению данным видом налога. Обоснованы и предложены различные пути улучшения налогообложения налогом на прибыль в Украине.

Ключевые слова: налогообложение, налог на прибыль, международный опыт, ставка налога, система налогообложения.

Bukalo N.A., Zbyrun D.V. WAYS OF INTERNATIONAL EXPERIENCE TAXATION OF ENTERPRISES INCOME TAX

The article deals with the way of income tax. The modern system of taxation income tax has defined. The ways of introducing international experiences analyzed and presented. Different ways of enterprises income tax have justified and proposed.

Keywords: tax, income tax, international experience, the tax rate, the tax system.

Постановка проблеми. Податок на прибуток на сьогоднішній день є одним з найважливіших із групи прямих податків у податковій системі України. Він має дуже важливе фінансове значення, чим відрізняється від аналогічних податків в економічно розвинених країнах. Саме тому це питання має велике значення для нашої економіки, що є актуальним на сьогодні.

Від справедливого оподаткування залежить не тільки успішний економічний розвиток окремого підприємства, але й держави в цілому. Відповідно, важливо проаналізувати міжнародний досвід щодо розрахунків з державою податком на прибуток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оподаткування прибутку підприємств досліджували в своїх працях такі вітчизняні та науковці, як В. М. Мельник, І. А. Грицаєнко, О. С. Іванишина, В. М. Федосов, В. М. Опарін, Г. О. П'ятаченко, О. Д. Данилов та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогодні актуальним залишається впровадження міжнародного досвіду оподаткування податком на прибуток у нашій державі. Багато вітчизняних та зарубіжних вчених займалися вивченням даної теми, проте залишається ще низка незавершених питань.